

مربوط به درس تاریخ

خانم زاکانی

مجتمع آموزشی و تربیتی فرهنگ ایران

مجتمع تربیتی فرهنگ
دبیرستان دخترانه قم

شرایط ایران در آستانه حمله اعراب مسلمان

- ❖ حکومت خسرو پرویز
- ❖ نابسامانی حکومت با قتل وی
- ❖ در ۴ سال، ۱۰ نفر به حکومت رسیدند.
- ❖ شورش های فرماندهان
- ❖ تضعیف روحیه سپاهیان
- ❖ نظام طبقاتی
- ❖ تبعیض و بی عدالتی
- ❖ قدرت موبدان زرتشتی
- ❖ مالیات سنگین
- ❖ قحطی و گرسنگی
- ❖ شیوع بیماری های طاعون و وبا

نتیجه: نارضایتی عمومی مردم از وضع موجود!

ابوبکر: صدور فرمان حمله به مرزهای حکومت ساسانیان و امپراطوری روم شرقی، تصرف مناطقی از بین النهرین (سواد)
عمر: فتح بخش اعظم ایران

❖ جنگ قادسیه

شکست ایرانیان در این جنگ

انگیزه و روحیه مسلمانان

کشته شدن رستم فرخ زاد

تسخیر تیسفون (پایتخت ساسانیان) و کسب غنائم فراوان فتح ایران و سقوط ساسانیان

❖ نبرد نهاوند (نزدیک همدان) ضربه نهایی!

عدم توانایی یزدگرد سوم برای تدارک سپاه

پس از این جنگ: تصرف شهرها و ولایات دیگر ایران

قتل یزدگرد سوم (۳۱.ه.ق)

پایان تسلط بیش از ۴۰۰ سال حکومت ساسانیان بر ایران

مردم بخاطر نارضایتی از وضع موجود، نه تنها به حکومت یاری نمی دادند بلکه پادشاه خود را کشتند.

مسیر حمله اعراب مسلمان به ایران

شهرها راهنما
محل جنگها
مسیر حرکت سپاهیان

آیا امام علی (علیه السلام) و حسنین (علیهما السلام) در فتوحات شرکت داشتند؟ موضع اهل بیت (ع) در قبال فتوحات چه بود؟

- ▶ در هیچ یک از منابع کهن و معتبر تاریخی حضور امیر مؤمنان حتی در یکی از جنگ‌های زمان خلفا برای فتوحات ثبت نشده است
- ▶ امام علی (ع) با عدم حضور و شرکت مستقیم در فتوحات، هرگز مُهر تایید بر سیاست‌های خلفا در این زمینه نزد و در یک کلام، موید خلفا نبود.
- ▶ بعد از به خلافت رسیدن امیرالمومنین (ع)، فتوحات با روش قبل متوقف شد.

شرایط دوره امویان (۱۳۲ - ۴۰ ه.ق)

- ▶ حکومت بر پایه ظلم و خشونت
- ▶ عدم پایبندی به دستورات دینی
- ▶ فخر فروشی بنی امیه به نژاد و نسب خود
- ▶ برتر دانستن اعراب از سایر اقوام
- ▶ تحقیر و توهین سایر اقوام از جمله ایرانیان
- ▶ عدم توانایی ایرانیان برای رسیدن به مناصب بالا از جمله حکومت ولایات یا فرماندهی سپاه
- ▶ شهادت ۴ امام شیعه (امام حسن، حسین، سجاد و محمد باقر «علیهم السلام»)
- ▶ حضور ایرانیان در قیام ها علیه امویان (مثل مختار ثقفی)

شرایط دوره انتقال قدرت به عباسیان

▶ اعتراض بنی عباس نسبت به بنی امیه

▶ فرستادن نمایندگان به نقاط مختلف ایران از جمله خراسان برای دعوت به قیام علیه بنی امیه
(داعیان عباسی)

▶ مبهم بودن شعار و دعوت داعیان عباسی به حکومت یکی از خاندان پیامبر (ص)

▶ شعار: الرضا من آل محمد (شخصیت مورد رضایت از خاندان رسول الله)

▶ پذیرفتن دعوت عباسیان توسط ایرانیان از جمله اهل خراسان

▶ قیام ابو مسلم خراسانی

دوره حکومت عباسیان (۶۵۶-۱۳۲ ه.ق)

- ▶ شکست امویان و به خلافت رساندن سفاح (اولین خلیفه)
- ▶ شیوه حکومتی عباسیان در مجموع از نظر نحوه حکومت، زندگی در کاخ و خوش گذرانی، سخت گیری بر شیعیان، ظلم و ستم بر مردم و... تفاوت زیادی با امویان نداشت.
- ▶ شهادت ائمه (ع)
- ▶ سیاست کلی امامان: تقیه و عدم مخالفت صریح با بنی عباس در اجتماع، عدم شرکت در قیام‌های علویان و انتقادهای صریح و شجاعانه در دیدارهای رودررو با خلفاء

تفاوت عباسیان با امویان:

استفاده از ایرانیان در سمت‌های مهمی چون وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها؛
هر چند، بررسی عاقبت بعضی از آنها قابل تأمل است...

خلفای مشهور عباسی

▶ منصور (حك: ۱۳۶-۱۵۸ق)

کشتن ابومسلم خراسانی، مسموم ساختن امام صادق، ساختن بغداد، دستور ترجمه کتاب‌های پارسی به عربی

▶ هارون (حك: ۱۷۰-۱۹۳ق)

زندانی کردن و شهادت امام موسی الکاظم، ساختن بیت‌الحکمه (گردآوری و ترجمه کتاب‌های علمی عربی و غیر عربی)، سقوط و کشتن برمکیان

▶ مامون (حك: ۱۹۸-۲۱۸ق)

پیروزی بر برادرش امین و شروع خلافت، سرکوبی قیام علویان، ولایت‌عهدی امام رضا، شهادت امام رضا

▶ معتصم (حك: ۲۱۸-۲۲۷ق)

استفاده از ترکان در حکومت، شهادت امام جواد(ع)، انتقال حکومت به سامرا از بغداد

خاندان های مشهور ایرانی

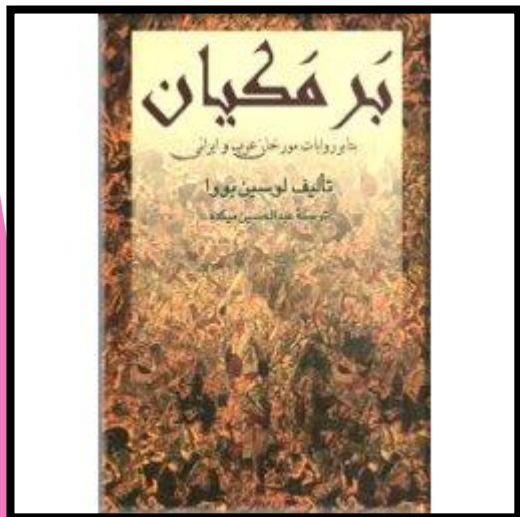
برمکیان ▶

❖ خاندانی از بلخ که با نزدیک شدن به دستگاه خلافت امویان و عباسیان، قدرت یافتند.

❖ هنگام خلافت هارون الرشید (حکومت: ۱۹۳-۱۷۰ق) در بسیاری از شئون حکومتی دخالت داشتند.

❖ برمک، خالد، یحیی، جعفر و فضل به مناصب حکومتی بلند دست یافتند.

❖ سرانجام، علیرغم خدمات زیاد، به فرمان هارون به قتل رسیدند...

حکمت

امام علی (علیه السلام)

أما أكثر العبر وأقل الاعتبار

چه فراوان است عبرت ها، و چه اندک اند عبرت گیران